ISSN: 3027-8597 (Online)

JMND
Journal of MCU NakhonDhat
วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

ปีที่ 13 ฉบับที่ 11 (พฤศจิกายน 2569) : Vol.13 No.11 (November 2026)
https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND
pp: 31-45

บทความวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4*

DEVELOPMENT OF AN ORGANIZATIONAL MANAGEMENT MODEL TO ENHANCE THE EFFECTIVENESS OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER CHIANG MAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

สายัณห์ คำลือ
Sayan Kamlue
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 เชียงใหม่ ประเทศไทย
Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 4, Chiang Mai, Thailand
Corresponding author E-mail: sayan13139819@gmail.com
Tel: 082-762-2658

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์ตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวทางการพัฒนาและสภาพปัญหาต่อการบริหารจัดการองค์กร 2) พัฒนาและตรวจสอบรูปแบบฯ 3) ทดลองใช้รูปแบบฯ และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการองค์กร การวิจัยเป็นแบบวิจัยและพัฒนาใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีดำเนินการ 4 ระยะตามวัตถุประสงค์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม แบบประเมินรูปแบบฯ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารจัดการองค์กร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหาร และสัมฤทธิผล โดยปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ บุคคล กระบวนการ และเครือข่ายสนับสนุน กระบวนการบริหาร ประกอบด้วย 5 ขั้น ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดตัวชี้วัด การออกแบบและพัฒนา การประเมินปรับปรุงและการรายงานผล 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหาร สัมฤทธิผล การวัดประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ โดยรูปแบบฯ มีความถูกต้องและเหมาะสมร้อยละ 100 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ พบว่า สถานศึกษาดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีส่วนร่วม ส่งผลให้สัมฤทธิผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย 66 แห่ง และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 76 แห่ง อยู่ในระดับดีเลิศถึงยอดเยี่ยม โดยระดับยอดเยี่ยมเพิ่มขึ้นจากปีฐาน พ.ศ. 2567 จากร้อยละ 32.16 เป็นร้อยละ 55.05 ในระดับปฐมวัย และจากร้อยละ 29.41 เป็นร้อยละ 45.17 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 4) ผลการประเมินรูปแบบฯ พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.83, σ = 0.38) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.76, σ = 0.43)

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร, ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ, ระบบประกันคุณภาพภายใน

*Received July 23, 2026; Revised September 3, 2026; Accepted October 9, 2026

Abstract

This research aimed to: 1) Synthesize, verify, and confirm the components and related factors, and investigate development approaches and problems affecting organizational management; 2) Develop and validate an organizational management model; 3) Implement the developed model; and 4) Evaluate the organizational management model. The research employed a research and development (R&D) design using mixed-methods research and was conducted in four phases corresponding to the research objectives. The informants consisted of educational administrators, educational supervisors, experts, school administrators, and teachers. The research instruments included interview protocols, focus group discussion guidelines, questionnaires, and a model evaluation form. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The findings revealed that: 1) Organizational management consisted of three components: inputs, management processes, and achievement outcomes. The input component comprised four aspects: physical resources, personnel, processes, and supporting networks. The management process consisted of five steps: goal setting, indicator setting, design and development, evaluation and improvement, and reporting; 2) The developed model consisted of seven components: principles, objectives, inputs, management processes, achievement outcomes, measurement and evaluation, and success conditions. The model demonstrated 100% accuracy and appropriateness; 3) The implementation of the model indicated that schools operated systematically and collaboratively, resulting in educational achievement among 66 early childhood education schools and 76 basic education schools at the excellent to outstanding levels. The proportion of schools at the outstanding level increased from the 2024 baseline of 32.16% to 55.05% for early childhood education and from 29.41% to 45.17% for basic education; and 4) The evaluation of the model indicated that its feasibility was at the highest level (μ = 4.83, σ = 0.38), and its usefulness was also at the highest level (μ = 4.76, σ = 0.43).

Keywords: Organizational Management Model, Organizational Management Effectiveness, Internal Quality Assurance System

บทนำ

การจัดการศึกษาในประเทศไทยเป็นภารกิจสำคัญที่ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ที่กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพเป็นเวลาสิบสองปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 48 ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน และให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา สร้างความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องว่าผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542) นอกจากนี้ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยังได้วางเป้าหมายหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยสถานศึกษาในฐานะองค์กรภาครัฐต้องบริหารจัดการที่แสดงความรับผิดชอบ (Accountability) ต่อคุณภาพและมาตรฐานของการบริการทางการศึกษาแก่ผู้เรียนอย่างชัดเจน (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580, 2561)

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างยั่งยืนยังคงเป็นความท้าทายสำคัญนั้น ระบบขององค์กรซึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และความสำเร็จของการดำเนินงานไม่ได้ขึ้นอยู่กับการทำงานขององค์กรเพียงองค์กรเดียว แต่เกิดจากการเชื่อมโยงและประสานงานของหลายองค์กรผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น เงื่อนไขนำ กระบวนการ โครงสร้าง ธรรมาภิบาล และผลลัพธ์ของความร่วมมือ สอดคล้องกับแนวคิดของ เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัง ที่ระบุว่า การจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ต้องบูรณาการทั้งนโยบาย อำนาจ และคุณธรรมเข้าด้วยกันเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสทธิภาพ (เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัง, 2564)

จากการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ปีการศึกษา 2566 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบช่องว่างสำคัญของการพัฒนา (Research Gap) โดยเฉพาะในด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs) ที่ยังเผชิญกับข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีและบุคลากรบางส่วนที่ขาดความเข้าใจเชิงลึกในระบบงานประกันคุณภาพ ขณะที่ด้านกระบวนการบริหารจัดการ (Process) พบว่า ระบบการนิเทศภายในและการติดตามผลยังไม่เข้มแข็งพอ และขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สภาพปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสัมฤทธิผลของการจัดการศึกษา (Outputs) โดยเฉพาะคุณภาพ ผู้เรียนในมิติของทักษะการคิดวิเคราะห์และการสร้างนวัตกรรมที่ยังเป็นจุดที่ควรพัฒนาในระดับสูง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4, 2566)

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 เพื่อเป็นกลไกหลักในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การศึกษานี้มุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบที่บูรณาการแนวคิดการบริหารเชิงระบบ การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (RBM) และการบริหารแบบมีส่วนร่วมเข้าด้วยกันจนเกิดเป็นรูปแบบที่ชัดเจน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คือ การได้รูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐานพร้อมคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อเปลี่ยนผ่านจากการทำงานตามระเบียบไปสู่การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ อันจะส่งผลให้สถานศึกษาสามารถยกระดับสัมฤทธิผลทางการศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาชาติและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์ ตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวทางพัฒนาและสภาพปัญหาต่อการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ใช้ระเบียบวิธีวิจัย

แบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนา ได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัย แบ่งเป็น 4 ระยะ ตามแผนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 สังเคราะห์ ตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวทางพัฒนาและสภาพปัญหาต่อการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 มีเป้าหมายเพื่อกำหนดองค์ประกอบเบื้องต้นและวิเคราะห์ความเป็นสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหาร ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการองค์กรจากเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จำนวน 13 แหล่งข้อมูล โดยคัดเลือกองค์ประกอบที่มีความถี่ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

2. การตรวจสอบองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการบริหารจัดการองค์กร โดยการจัดการประชุมอภิปรายกลุ่มเฉพาะ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน อาจารย์ผู้สอนหลักสูตรการบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ที่ได้รับรางวัล IQA Award ระดับดีเด่น ถึงระดับยอดเยี่ยม ประจำปีการศึกษา 2564 - 2566 จำนวน 5 คน ประชุมอภิปรายกลุ่มเฉพาะเพื่อยืนยันความถูกต้องขององค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

3. การศึกษาสภาพปัญหาที่เป็นจริงต่อการบริหารจัดการจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 จำนวน 76 คน โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

เครื่องมือการวิจัย ระยะที่ 1 มีดังต่อไปนี้

1. ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรฯ

2. แบบบันทึกการประชุมอภิปรายกลุ่มเฉพาะ ใช้ในระยะที่ 1 เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของรูปแบบฯ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) แบ่งเนื้อหาเป็น 4 วาระหลัก ได้แก่ การตรวจสอบความถูกต้องของ 7 องค์ประกอบหลัก แนวทางการพัฒนาปัจจัยนำเข้า 4 ด้าน ขั้นตอนกระบวนการบริหาร 5 ขั้น และสัมฤทธิผลของการจัดการศึกษา 3 ด้าน

3. แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารจัดการองค์กร เป็นเครื่องมือเชิงปริมาณในระยะที่ 1 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (Checklist) ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาจริง 16 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยได้คัดเลือก ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีคุณสมบัติ ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ จำนวน 1 คน ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการหาคุณภาพเครื่องมือทุกเครื่องมือมีค่า IOC อยู่ที่ 0.80 - 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา (IOC ≥ 0.60) ทุกรายการ

2. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสภาพปัญหาไปดำเนินการ ทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ดังนี้ กลุ่ม Try Out ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ได้ส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มประชากรจริง วิธีการทางสถิติได้วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) ผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.884 ซึ่งสูงกว่า

เกณฑ์ที่ยอมรับได้ (0.70) แสดงว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูงมากและสามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงได้อย่างน่าเชื่อถือ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบประเมินด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล เพื่อจัดระดับคะแนนค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของ Best, J. W. ดังนี้ ระดับต่ำ ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 ระดับ ปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 ระดับสูง ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 (Best, J. W., 1977)

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ระยะที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 มีเป้าหมายเพื่อสร้างร่างรูปแบบและคู่มือให้มีความสมบูรณ์ตามหลักวิชาการ

1. การยกร่างรูปแบบฯ นำข้อมูลจากระยะที่ 1 มาจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ที่คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพรายมาตรฐานระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับคุณภาพ ยอดเยี่ยม ทั้งระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2566 ตามรายงานการสังเคราะห์ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 6 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน เพื่อยกร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ

2. การตรวจสอบร่างรูปแบบ (Connoisseurship) ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง (Accuracy) และความเหมาะสม (Propriety) ของร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ ด้วยวิธีสัมมนา อิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน อาจารย์ผู้สอนระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ที่สถานศึกษาได้รับรางวัล IQA Award ระดับดีเด่น ถึงระดับยอดเยี่ยม ประจำปีการศึกษา 2564 - 2566 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานระดับปฐมวัยและระดับการขั้นศึกษาพื้นฐานระดับคุณภาพ ยอดเยี่ยม ทั้งระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน พร้อมกับนำข้อเสนอแนะจากการสัมมนามาปรับปรุงร่างรูปแบบและคู่มือจนมีความสมบูรณ์ร้อยละ 100 ก่อนนำไปทดลองใช้

เครื่องมือการวิจัย ระยะที่ 2 มีดังต่อไปนี้

1. แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในระยะที่ 2 เพื่อการพิจารณายกร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ ลักษณะแบบบันทึกการประชุม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ผลการสังเคราะห์ ตรวจสอบ ยืนยันองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลการศึกษาความเป็นสภาพปัญหาต่อการบริหารจัดการองค์กร ตอนที่ 2 ประเด็นพิจารณา และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. แบบบันทึกการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อการตรวจสอบร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ ลักษณะแบบบันทึกการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ประเด็นสำคัญของการตรวจสอบร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. แบบตรวจสอบร่างรูปแบบฯ ด้านความความถูกต้องและความเหมาะสม ตามแบบตรวจสอบร่างรูปแบบฯ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ประเด็นสำคัญของการตรวจสอบร่างรูปแบบฯ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ระดับ จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4. แบบตรวจสอบร่างคู่มือการใช้รูปแบบฯ ด้านความความถูกต้องและความเหมาะสมตามแบบตรวจสอบร่างคู่มือการใช้รูปแบบฯ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ประเด็นสำคัญของการตรวจสอบร่างคู่มือการใช้รูปแบบฯ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ระดับ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้คัดเลือก ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีคุณสมบัติ ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ จำนวน 1 คน ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการหาคุณภาพเครื่องมือทุกเครื่องมือมีค่า IOC อยู่ที่ 0.80 - 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา (IOC ≥ 0.60) ทุกรายการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมด้วยค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 เป็นการนำรูปแบบไปปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม จัดทำเอกสารคู่มือ ประชุมชี้แจง และซักซ้อมความเข้าใจกับผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2568

2.การดำเนินการทดลอง นำรูปแบบฯ ไปทดลองใช้ในสถานศึกษาปกติ จำนวน 76 แห่ง จัดการศึกษาระดับปฐมวัย 66 แห่ง และขั้นพื้นฐาน 76 แห่ง ตลอดปีการศึกษา 2568

3. การนิเทศติดตาม ผู้วิจัยดำเนินการติดตามผลให้คำปรึกษา และแนะนำการใช้รูปแบบฯ เป็น 2 ระยะ คือ ภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2568 (พฤษภาคม 2568 - มีนาคม 2569) เมื่อสิ้นปีการศึกษาทำการประเมินความสามารถในการดำเนินงานตามรูปแบบฯ และประเมินสัมฤทธิผลการจัดการศึกษา

เครื่องมือการวิจัย ระยะที่ 3 มีดังต่อไปนี้

1. แบบประเมินความความสามารถของผู้บริหารในการดำเนินการรูปแบบฯ ลักษณะแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบประเมินความความสามารถของผู้บริหาร ในการดำเนินการตามรูปแบบฯ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 9 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2. แบบประเมินสัมฤทธิผลของการใช้รูปแบบฯ ลักษณะแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบประเมินสัมฤทธิผลของการใช้รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรฯ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาความตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้คัดเลือก ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีคุณสมบัติ ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิปริญญาเอกทางการบริหาร

การศึกษา จำนวน 1 คน และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ จำนวน 1 คน ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการหาคุณภาพเครื่องมือทุกเครื่องมือมีค่า IOC อยู่ที่ 0.80 - 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา (IOC ≥ 0.60) ทุกรายการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความสามารถของผู้บริหารด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล เพื่อจัดระดับคะแนนค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของ Best, J. W. ดังนี้ ระดับต่ำ ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 ระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 ระดับสูง ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 (Best, J. W., 1977)

2. วิเคราะห์ข้อมูลแบบแบบสอบถามสัมฤทธิผลการจัดการศึกษาด้วยค่าร้อยละและเปรียบเทียบผลการพัฒนากับปีฐาน

3. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 มีเป้าหมายเพื่อสรุปคุณภาพของรูปแบบในมิติต่าง ๆ หลังการใช้จริง ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเมินโดยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 76 คน และครูผู้รับผิดชอบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 76 คน รวมทั้งสิ้น 152 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. ประเด็นการประเมิน ประเมินโดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ เพื่อประเมินใน 2 ด้านหลัก คือ ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Usefulness) ของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ

3. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) พร้อมทั้งวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อสรุปผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือการวิจัย ระยะที่ 4 มีดังต่อไปนี้

ระยะที่ 4 เครื่องมือใช้แบบประเมินรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย 152 คน ประเมินคุณภาพหลังการใช้จริง ประกอบด้วย ข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ครอบคลุมด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และ ความเป็นประโยชน์ (Usefulness)

การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาความตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้คัดเลือก ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยมีคุณสมบัติ ประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนบริหารการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารการศึกษาที่มีวุฒิปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน และศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ จำนวน 1 คน ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการหาคุณภาพเครื่องมือทุกเครื่องมือมีค่า IOC อยู่ที่ 0.80 - 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การพิจารณา (IOC ≥ 0.60) ทุกรายการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผล เพื่อจัดระดับคะแนนค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของ Best, J. W. ดังนี้ ระดับต่ำ ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 2.33 ระดับ ปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34 - 3.66 ระดับสูง ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.67 - 5.00 (Best, J. W., 1977)

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 มีดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์ ตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวทางพัฒนาและสภาพปัญหาต่อการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพระบบประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก และ 12 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ/โครงสร้าง, ด้านบุคคล/วัฒนธรรม, ด้านกระบวนการ/ระบบ และด้านเครือข่าย/ทรัพยากรสนับสนุน 2) กระบวนการบริหาร (Process) 5 ขั้นตอน คือ การกำหนดเป้าหมาย (Goals), การกำหนดตัวชี้วัดและปัจจัยนำเข้า (Indicators & Input), การออกแบบและพัฒนา (Design & Development), การประเมินและปรับปรุงแก้ไข (Evaluate & Edit) และการทบทวนพร้อมรายงานผลหลังการดำเนินงาน (After Action Reflection & Report) และ 3) สัมฤทธิผลของการจัดการศึกษา (Output) 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน, ด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดการเรียนรู้, สำหรับสภาพปัญหาในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.82, σ = 0.38) โดยปัจจัยด้านบุคคลและวัฒนธรรมเป็นประเด็นที่มีความจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบฯ มีดังนี้

2.1 หลักการ (Principles) เน้นการบริหารจัดการองค์กรโดยบูรณาการแนวคิด การบริหารจัดการองค์กร หลักปฏิรูปเทส ทฤษฎีเชิงระบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 วัตถุประสงค์ (Objectives) เพื่อให้สถานศึกษามีรูปแบบการบริหารที่เป็นมาตรฐาน สามารถบริหารจัดการศึกษาสู่สัมฤทธิผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความเข้มแข็งให้ระบบประกันคุณภาพภายใน

2.3 ปัจจัยนำเข้า (Inputs) ประกอบด้วย ปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ/โครงสร้าง ด้านบุคคล/วัฒนธรรม ด้านกระบวนการ/ระบบ และด้านเครือข่าย/ทรัพยากรสนับสนุน

2.4 กระบวนการบริหาร (Process) ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดเป้าหมาย (Goals) 2) กำหนดตัวชี้วัดและปัจจัยนำเข้า (Indicators & Input) 3) ออกแบบและพัฒนา (Design & Development) 4) ประเมินและปรับปรุงแก้ไข (Evaluate & Edit) และ 5) ตรวจสอบทบทวนและรายงานผล (After Action Reflection & Report)

2.5 สัมฤทธิผลของการจัดการศึกษา (Outputs) มุ่งเน้นผลสำเร็จ 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพเด็ก/ผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารจัดการ และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6 การวัดและประเมินผล (Evaluation) กำหนดให้มีคณะกรรมการประเมิน ประเด็นการประเมินที่ชัดเจน วิธีการที่เหมาะสม และเครื่องมือประเมินตามมาตรฐานการศึกษา

2.7 เงื่อนไขความสำเร็จ (Success Conditions) ปัจจัยเกื้อหนุนที่จะทำให้รูปแบบนี้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย 4 ประการ ดังนี้ 1) บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาต้องมีเป้าหมายเดียวกันในการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายใน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างเข้มแข็ง 3) ต้องเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 4) ผู้บริหารต้องมีความสามารถและเป็นผู้นำในการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้นในองค์กร

องค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบฯ มีดังนี้

คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรได้รับการจัดทำขึ้นเพื่อให้สถานศึกษานำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม แบ่งออกเป็น 4 ส่วนหลักพร้อมส่วนท้าย ดังนี้ ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย คำชี้แจงในการใช้คู่มือ ที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ ขอบเขต และระยะเวลาการดำเนินการ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่ 2 รายละเอียดของรูปแบบฯ เนื้อหาสาระขององค์ประกอบทั้ง 7 ส่วนของรูปแบบฯ โดยละเอียด สวนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบฯ สู่การปฏิบัติ กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างความตระหนักและการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม รวมถึงแนวทางการพัฒนาตามกระบวนการบริหารจัดการทั้ง 5 ขั้นตอน และส่วนที่ 4 การติดตามและรายงาน กำหนดแนวทางในการนิเทศ ติดตามผล และการรายงานผลการดำเนินงาน ส่วนท้าย ประกอบด้วย บรรณานุกรม และภาคผนวก

ผลการตรวจสอบยืนยันว่าทั้งรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบฯ มีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับสูงสุด (ร้อยละ 100) พร้อมสำหรับการนำไปใช้

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่า

3.1 ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการตามรูปแบบฯ ผลการประเมินตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีความสามารถในการบริหารจัดการตามรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.73, σ = 0.45) พิจารณาตามขั้นตอนของกระบวนการบริหาร 5 ขั้นตอน พบว่า ผู้บริหารมีขีดความสามารถสูงในทุกด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายหรือสัมฤทธิผล (Goals) มีความสามารถสูงสุด (μ = 4.75) โดยโดดเด่นในด้านการกำหนดเป้าหมายคุณภาพเด็กและผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ขั้นที่ 2 การกำหนดตัวชี้วัดและปัจจัยนำเข้า (Indicators & Input) (μ = 4.74) มีความสามารถในการระบุตัวชี้วัดความสำเร็จที่วัดผลได้จริง ขั้นที่ 3 การออกแบบวางแผนและการพัฒนา (Design & Development): (μ = 4.73) สามารถแปลงนโยบายสู่แผนปฏิบัติการที่ครอบคลุมทุกมิติ ขั้นที่ 4 การประเมินและการปรับปรุงแก้ไข (Evaluate & Edit) (μ = 4.72) สามารถใช้ข้อมูลจากการประเมินมาย้อนกลับเพื่อพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 5 การตรวจสอบทบทวนและรายงานผล (After Action Reflection & Report) (μ = 4.69) สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานเพื่อการเรียนรู้รอบใหม่ขององค์กร

3.2 สัมฤทธิผลของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (เปรียบเทียบปีฐาน พ.ศ. 2566) การใช้รูปแบบส่งผลให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 66 แห่ง มีพัฒนาการอย่างก้าวกระโดดเมื่อเทียบกับปีฐาน ดังนี้ ปีฐาน พ.ศ. 2566 มีสถานศึกษาที่มีผลการประเมินภาพรวมในระดับยอดเยี่ยม เพียงร้อยละ 32.16 ปีการศึกษา 2568 (หลังใช้รูปแบบ) สัดส่วนสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิผลระดับยอดเยี่ยม เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 55.05 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.89) ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ ด้านคุณภาพของเด็ก มีสถานศึกษาที่ได้ระดับยอดเยี่ยมสูงที่สุดถึงร้อยละ 68.18 โดยเฉพาะพัฒนาการด้านร่างกายและสุขนิสัยที่เห็นผลชัดเจนที่สุด

3.3 สัมฤทธิผลของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (เปรียบเทียบปีฐาน พ.ศ. 2566) ในส่วนของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 76 แห่ง ปรากฏผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นในทุกด้านเช่นกัน ปีฐาน พ.ศ. 2566 สถานศึกษามีผลการประเมินภาพรวมระดับ ยอดเยี่ยม อยู่ที่ร้อยละ 29.41 ปีการศึกษา 2568 (หลังใช้รูปแบบ) สัดส่วนสถานศึกษาที่มีผลสัมฤทธิผลระดับ ยอดเยี่ยม เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 45.17 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 15.76) ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับดีเลิศร้อยละ 52.63 และระดับดีร้อยละ 2.20 โดยไม่พบสถานศึกษาในระดับปานกลางหรือต่ำกว่า ข้อค้นพบที่สำคัญ คือ ด้านที่มีผลการประเมินระดับยอดเยี่ยมสูงที่สุด คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ร้อยละ 56.58) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบฯ ช่วยขับเคลื่อนคุณภาพให้ลงถึงห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปภาพรวมการเปรียบเทียบ รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นช่วยให้สถานศึกษาสามารถยกระดับคุณภาพจากเดิมที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีเลิศ ให้ขึ้นสู่ระดับ ยอดเยี่ยม ได้อย่างมีนัยสำคัญในทุกระดับการศึกษา โดยระดับปฐมวัยมีอัตราการเพิ่มขึ้นของสถานศึกษาระดับยอดเยี่ยมสูงกว่าระดับขั้นพื้นฐานเล็กน้อย

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่า 1) ด้านความเป็นไปได้ ของรูปแบบฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.83, σ = 0.38) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการหารูปแบบฯ มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ และ 2) ด้านความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (μ = 4.76, σ = 0.43) โดยรูปแบบฯ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน เครือข่าย และช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามสัมฤทธิผลการจัดการศึกษาที่กำหนดได้อย่างเป็นรูปธรรม สรุปได้ว่ารูปแบบฯ มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาที่มีบริบทแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 สามารถนำมาอภิปรายผลในประเด็นสำคัญตามข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ โดยเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การสังเคราะห์ ตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาแนวทางพัฒนาและสภาพปัญหาต่อการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสมบูรณ์เชิงระบบที่เชื่อมโยงระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการบริหาร (Process) และสัมฤทธิผลของการจัดการศึกษา (Output) อย่างเป็นเนื้อเดียวกัน การที่รูปแบบฯ มี 5 ขั้นตอน ในการบริหารจัดการ ช่วยให้สถานศึกษาเปลี่ยนจากการทำงานตามระเบียบแบบเดิม (Activity-focused) ไปสู่การบริหารที่เน้นเป้าหมายเป็นตัวนำ (Goal-focused) อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัง ที่ระบุว่าการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต้องบูรณาการทั้งนโยบาย อนาจ และคุณธรรมเข้าด้วยกันเพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ (เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัง, 2564)

ปัจจัยพื้นฐานและวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นหัวใจของความสำเร็จ จากการศึกษาสภาพปัญหา พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลและวัฒนธรรม มีความจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด (μ = 4.89) ซึ่งสะท้อนว่า หัวใจสำคัญของการประกันคุณภาพภายในไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงการวางระบบงาน แต่เริ่มจากการเตรียมความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Input) ทั้งด้านสมรรถนะของบุคลากรและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระกฤษฎา สุเมโธ (สารนอก) และศิริโรจน์ นามเสนา ที่ระบุว่า การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสมตามหลักปฏิรูปเทส โดยเฉพาะมิติของปุคคลสัปปายะ ที่เน้นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและคุณธรรม จะเป็นเหตุให้บรรลุสัมฤทธิผลในระดับสูงสุด (พระกฤษฎา สุเมโธ (สารนอก) และศิริโรจน์ นามเสนา, 2567) นอกจากนี้ ยัง สอดคล้องกับแนวคิดของ ณัฏฐาสิริ ยิ่งรู้ ที่ยืนยันว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานและปัจจัยด้านจิตใจมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญ (ณัฏฐาสิริ ยิ่งรู้, 2555)

2. การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่า รูปแบบฯ มีความสมบูรณ์เชิงระบบและได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญในระดับสูงสุด ซึ่งเน้นการออกแบบ

ระบบที่ชัดเจนและต่อเนื่องเป็นวงจรคุณภาพ (PDCA) ผลการวิจัยส่วนนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัง ที่ระบุว่า การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต้องบูรณาการทั้งนโยบาย อำนาจ และคุณธรรม (PAMS-POSDCORB) เข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองความคาดหวังของผู้รับบริการ (เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัง, 2564) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยอดยิ่ง รักสัตย์ ที่พบว่า การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (RBM) และการบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน ช่วยให้บุคลากรมีความคล่องตัวและลดการยึดติดกับระเบียบที่ซับซ้อน (ยอดยิ่ง รักสัตย์, 2553)

การที่รูปแบบฯ เน้นการกำหนดสัมฤทธิผล (Goals) เป็นอันดับแรกก่อนการกำหนดตัวชี้วัดและปัจจัยนำเข้า เป็นการประยุกต์ใช้แนวคิด การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results-Based Management: RBM) มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ Backward Design ของ Wiggins, G. & McTighe, J. ที่เน้นการระบุผลลัพธ์ที่ต้องการ (Desired Results) เป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนจัดการ ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษามีเข็มทิศที่แม่นยำในการระดมทรัพยากรและงบประมาณมาใช้ให้ตรงกับความต้องการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนมากที่สุด ลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มความรวดเร็วในการทำงาน (Wiggins, G. & McTighe, J., 2005) สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ ทรัพย์ปกรณ์ ที่พบว่า การจัดองค์การที่มีระบบชัดเจนย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญ (นพรัตน์ ทรัพย์ปกรณ์, 2565)

3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการดำเนินงานตามขั้นตอนของรูปแบบฯ ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะการกำหนดเป้าหมายที่อิงกับมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ ทรัพย์ปกรณ์ ที่พบว่า ปัจจัยด้านการจัดองค์การ (Organizing) และการประสานงาน (Coordinating) ภายใต้กรอบ POSDCoRB มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญ (นพรัตน์ ทรัพย์ปกรณ์, 2565) และข้อค้นพบใหม่ที่สำคัญ คือ ขั้นที่ 5 การตรวจสอบทบทวนและรายงานผลหลังการดำเนินงาน (After Action Reflection & Report: AAR) ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกย้อนกลับ (Feedback Loop) ที่เข้มแข็ง กระบวนการนี้ช่วยให้สถานศึกษาเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ปรับปรุงงานในรอบปีถัดไปทันที ส่งผลให้สถานศึกษาในกลุ่มเป้าหมายสามารถยกระดับผลการประเมินตนเอง (SAR) ในระดับยอดเยี่ยมเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 29.41 ในปีฐาน เป็นร้อยละ 45.17 ในปีที่ทดลองใช้รูปแบบ การที่สัมฤทธิผลด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้รับคะแนนประเมินในระดับสูงหลังการทดลองใช้รูปแบบฯ สะท้อนให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนบทบาทของครูสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) และการเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) พร้อมกับการใช้กลไก PLC เพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้มแข็งยังช่วยลดภาระงานธุรการและเพิ่มความแม่นยำในการตัดสินใจบนฐานข้อมูลจริงตามยุคสมัยของการบริหารการศึกษา 4.0 การที่รูปแบบฯ ส่งเสริมการใช้ระบบสารสนเทศในการตัดสินใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ รนกร ณทัศศิร์ ที่ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารที่ทันสมัยต้องนำเทคโนโลยีและ AI มาช่วยสนับสนุน เพื่อลดภาระงานธุรการที่ซ้ำซ้อนและสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งให้แก่ระบบประกันคุณภาพภายใน (รนกร ณทัศศิร์, 2561)

4. การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่า รูปแบบฯ มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารูปแบบฯ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน เครือข่าย และช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามสัมฤทธิผลการจัดการศึกษาที่กำหนดได้อย่างเป็นรูปธรรม สัมฤทธิผลและความยั่งยืนเชิงบูรณาการ ความสำเร็จในภาพรวมของการบรรลุมาตรฐานการศึกษา สอดคล้องกับทฤษฎีเชิงระบบ (Systems Theory) ที่เน้นความสัมพันธ์ของ Input-Process-

Output และสอดคล้องกับหลักการ Backward Design ของ Wiggins, G. & McTighe, J. ที่เน้นการกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการเป็นอันดับแรก (Wiggins, G. & McTighe, J., 2005) นอกจากนี้ การรักษาระดับคุณภาพได้อย่างต่อเนื่องยังเป็นผลจากการใช้ วงจรเดมมิ่ง (PDCA) และแนวคิด ไคเซ็น (Kaizen) เพื่อลดความสูญเปล่าตามแนวคิดของ พนิดา หวานเพ็ชร และทิพาวดี เมฆสวรรค์ ที่เสนอว่า การเพิ่มประสิทธิภาพองค์กรภาครัฐต้องบริหารทั้งสามมิติให้สมดุล (พนิดา หวานเพ็ชร, 2555); (ทิพาวดี เมฆสวรรค์, 2538)

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 แบ่งโครงสร้างการดำเนินงานออกเป็น 3 ส่วนหลัก (Input-Process-Output) ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้ 1) ส่วนนำเข้า Inputs ปัจจัยการบริหารจัดการองค์กร 4 ด้าน (4 Factor Inputs) เป็นรากฐานและสภาพแวดล้อมที่ต้องเตรียมความพร้อมเพื่อเอื้อต่อการดำเนินงาน ด้านกายภาพ/โครงสร้าง (Physical/Structure) จัดสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และการทำงาน พร้อมกำหนดโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน ด้านบุคคล/วัฒนธรรม (Personnel/Culture) พัฒนาบุคลากรให้มีจิตบริการ มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ด้านกระบวนการ/ระบบ (Process/System) จัดระบบขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนและปฏิบัติได้ง่าย พร้อมหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติจริง ด้านเครือข่าย/ทรัพยากรสนับสนุน (Supporter/Resources) จัดหาสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และแสวงหาผู้สนับสนุนทั้งจากภายในและภายนอกอย่างครบถ้วน 2) ส่วนกระบวนการ Process กระบวนการบริหารจัดการ 5 ขั้น (5-Step Process) เป็นวงจรในการดำเนินงานและการควบคุมคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 1 การกำหนดเป้าหมายหรือสัมฤทธิผล (Goals) การมีเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ขั้นที่ 2 การกำหนดตัวชี้วัดและปัจจัยนำเข้า (Indicators & Input) วางตัวชี้วัดและเตรียมปัจจัยที่จำเป็น ขั้นที่ 3 การออกแบบหรือวางแผนและดำเนินการพัฒนา (Design & Development) ออกแบบแผนงานและลงมือปฏิบัติการเชิงรุก ขั้นที่ 4 การประเมินและการปรับปรุงแก้ไข (Evaluate & Edit) ประเมินผลระหว่างทางเพื่อปรับแก้จุดบกพร่อง ขั้นที่ 5 การตรวจสอบทบทวนและรายงานหลังการดำเนินการ (After Action Reflection & Report) ถอดบทเรียนความสำเร็จและอุปสรรคพร้อมรายงานผล และ 3) ส่วนผลผลิต Outputs สัมฤทธิผลของการจัดการศึกษา 3 ด้าน (3-Output Achievements) ด้านคุณภาพเด็ก/ผู้เรียน คุณภาพกระบวนการบริหารและการจัดการ คุณภาพการจัดประสบการณ์/การจัดการเรียนรู้ โดยมีข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ด้วยการประเมินสัมฤทธิผลอย่างเป็นระบบผ่านคณะกรรมการ วิธีการ และเครื่องมือประเมินที่ชัดเจน เพื่อส่งข้อมูลย้อนกลับไปพัฒนาปรับปรุงทั้งในส่วนปัจจัยนำเข้าและกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และมีเงื่อนไขความสำเร็จ 4 ประการ 1) การมีเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินระบบประกันคุณภาพภายใน 2) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และ 4) ผู้บริหารมีความสามารถและเป็นผู้นำในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร

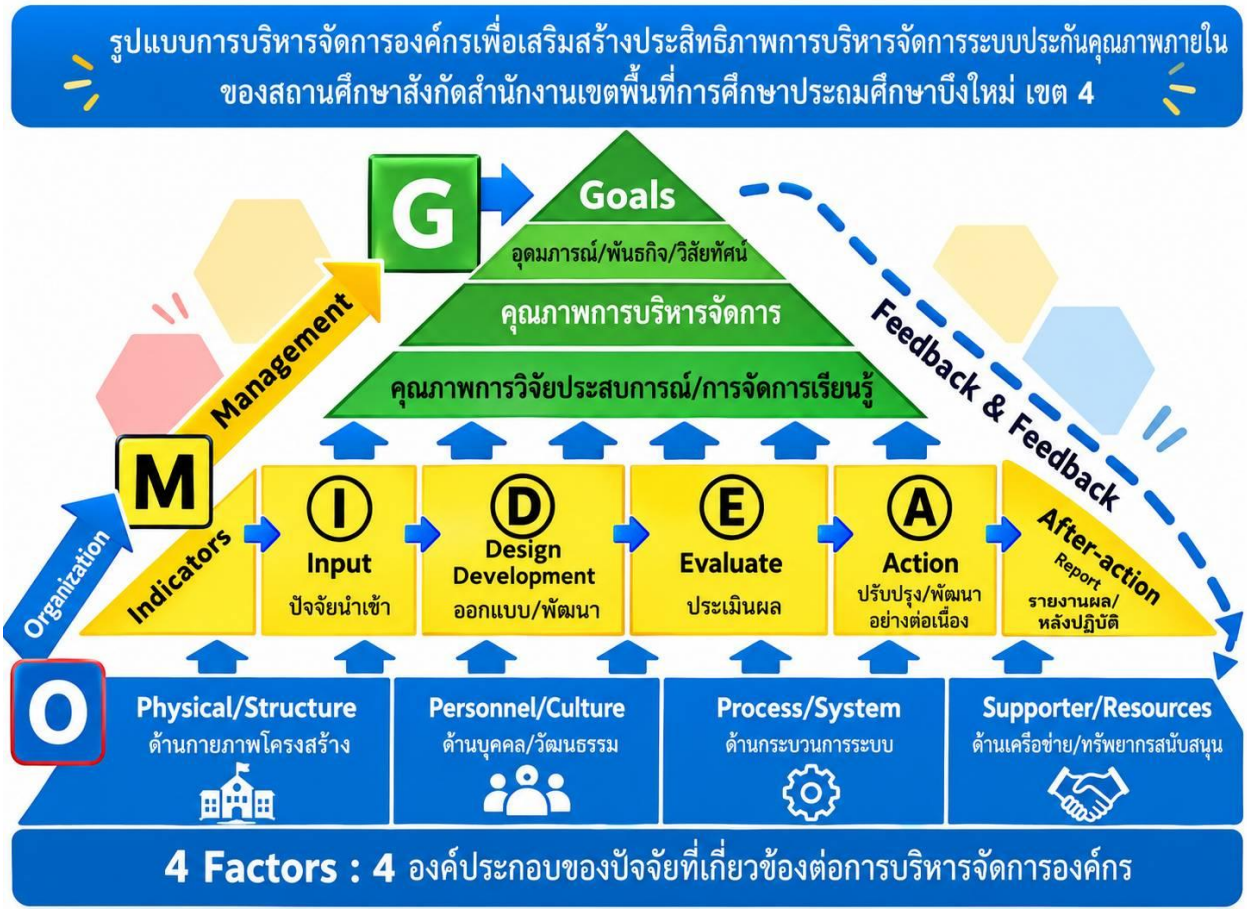

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ระยะ ผลการวิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้ ระยะที่ 1 การสังเคราะห์ ตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งศึกษาแนวทางพัฒนาและสภาพปัญหาการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 3 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการบริหาร (Process) และสัมฤทธิผลของการจัดการศึกษา (Output) รวม 12 องค์ประกอบย่อย โดยกระบวนการบริหารประกอบด้วย 5 ขั้นตอนที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ และผลการศึกษาสภาพปัญหา พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านบุคลากรและวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการยกระดับระบบประกันคุณภาพภายในจำเป็นต้องพัฒนาทั้งระบบควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในองค์กร ระยะที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า

กระบวนการบริหาร สัมฤทธิผลของการจัดการศึกษา การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบอย่างเป็นระบบ ผลการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญยืนยันว่ารูปแบบและคู่มือมีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับสูงสุด สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ ระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการดำเนินงานตามรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด และสามารถขับเคลื่อนกระบวนการบริหารทั้ง 5 ขั้นตอน อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทั้งระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีพัฒนาการสูงขึ้นอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับปีฐาน โดยเฉพาะจำนวนสถานศึกษาที่ได้รับผลการประเมินระดับยอดเยี่ยมเพิ่มขึ้นในทุกระดับการศึกษา สะท้อนว่ารูปแบบสามารถยกระดับคุณภาพการบริหารและคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิผล ระยะที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบมีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านการนำไปใช้จริง ความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา และการสร้างประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู ผู้บริหาร และภาคีเครือข่าย ตลอดจนสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของระบบประกันคุณภาพภายในได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสรุปรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรที่พัฒนาขึ้นเป็นนวัตกรรมการบริหารที่บูรณาการแนวคิดการบริหารเชิงระบบ การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ทำให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการระบบประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาได้อย่างยั่งยืน ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติที่ได้จากการวิจัย สถานศึกษาควรเตรียมความพร้อมก่อนนำรูปแบบฯ ไปใช้ โดยสร้างความเข้าใจร่วมกันของบุคลากร ส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการและวัฒนธรรมคุณภาพ ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารข้อมูล การทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมการนำรูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัด เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน พร้อมทั้งสนับสนุนระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) ให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ถ่ายทอดองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีแก่ผู้บริหารและสถานศึกษาอื่นอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความยั่งยืนของรูปแบบฯ ในระยะยาว รวมทั้งศึกษาปัจจัยด้านบุคคลและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบประกันคุณภาพภายใน และการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ การวิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

เกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัง. (2564). การจัดการองค์กรไปสู่ความสำเร็จ. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 6(4), 88-108.

ณัฏฐาสิริ ยิ่งรู้. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมในการทำงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการแพทย์: กรณีศึกษาโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ทิพาวดี เมฆสวรรค์. (2538). การส่งเสริมประสิทธิภาพในระบบราชการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

นพรัตน์ ทรัพย์ปกรณ์. (2565). ปัจจัยการบริหารองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมการปกครองในจังหวัดพิษณุโลก. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พนิดา หวานเพ็ชร. (2555). การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยใช้แนวคิดไคเซ็น: กรณีศึกษาแผนกบัญชีค่าใช้จ่าย. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการวิศวกรรมธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

พระกฤษฎา สุเมโธ (สารนอก) และศิริโรจน์ นามเสนา. (2567). ปฏิรูปเทสที่ส่งเสริมการปฏิบัติธรรมในพระพุทธศาสนา. วารสารวิจัยวิชาการ, 7(2), 373-388.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 14 (19 สิงหาคม 2542).

ยอดยิ่ง รักสัตย์. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในจังหวัดลำปาง. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580. (2561). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 34 (13 ตุลาคม 2561).

รนกร ณทัศศิร์. (2561). รูปแบบการบริหารองค์กรเข้าสู่องค์กรแบบไร้ผู้บริหารในองค์กรธุรกิจ SMEs เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 14 (6 เมษายน 2560).

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4. (2566). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2566. เชียงใหม่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4.

Best, J. W. (1977). Research in education. (3rd ed.). Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall Inc.

Wiggins, G. & McTighe, J. (2005). Understanding by design. (2nd ed.). Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.